

MARIA TURTSCHANINOFF

NAONDELIS

RAUDONOJO VIENUOLYNŲ
KRONIKOS

MARIA TURTSCHANINOFF

NAONDELIS
RAUDONOJO VIENUOLYNŲ
KRONIKOS

ANTRA KNYGA

Iš švedų kalbos vertė
ELŽBIETA KMITAITĖ

Aukso pieva
Vilnius / 2022

Visos teisės saugomos. Be raštinio leidėjo sutikimo
nei ši knyga, nei kuri nors jos dalis negali būti kopijuojama,
atkuriama, perduodama ar įrašoma jokia forma.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Versta iš:
Maria Turtschaninoff
NAONDEL.
KRÖNIKOR FRÅN
RÖDA KLOSTRET

Knygos vertimą remia

Copyright © Maria Turtschaninoff, 2016

Original edition published by Förlaget, 2016

Lithuanian edition published by agreement with Maria Turtschaninoff and
Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Elžbieta Kmitaitė, 2022

© Viršelio apipavidalinimas, Judita Židžiūnienė, 2022

© Leidykla „Aukso pieva“, 2022

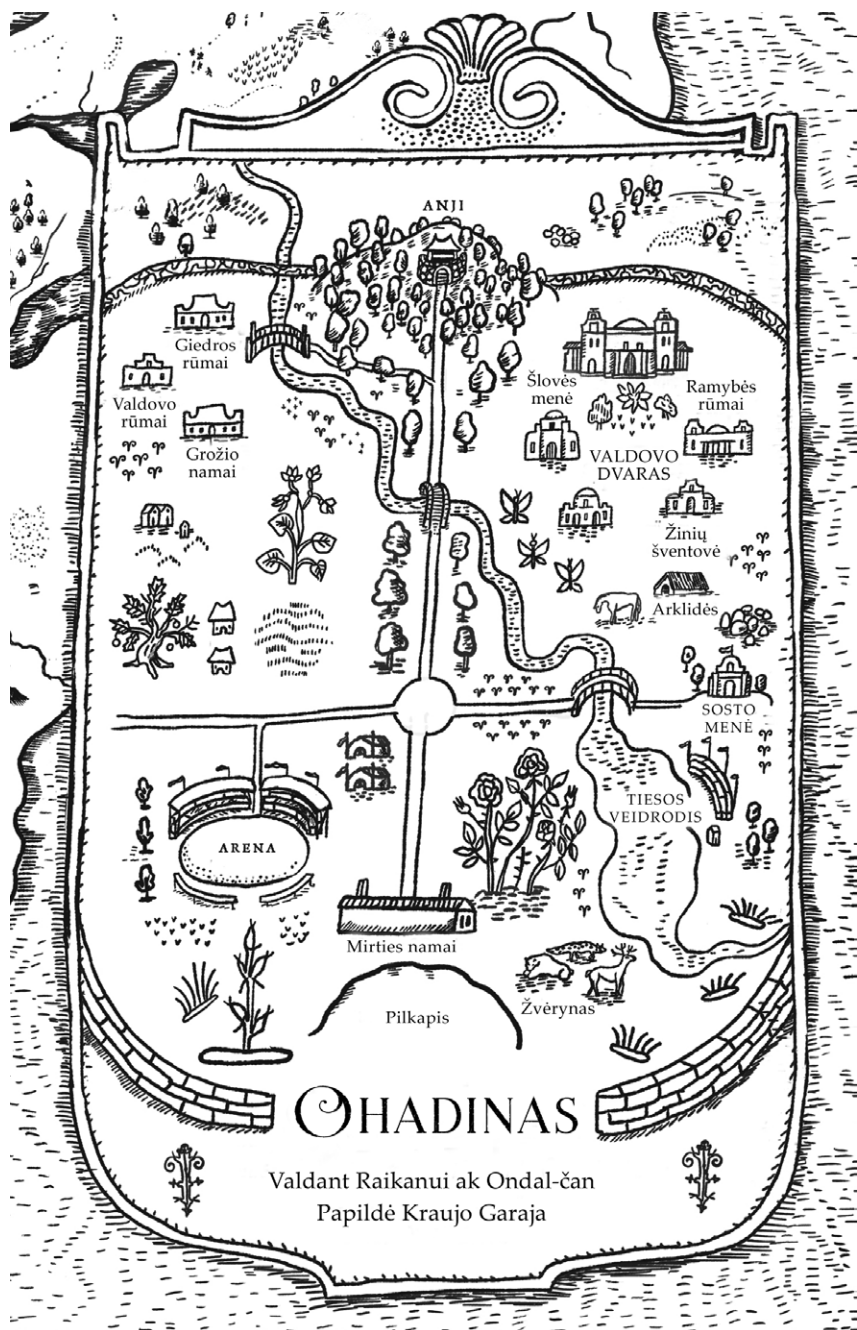
ISBN 978-609-8105-63-6

*Mano draugei
Hanai*

KARENOKOJOS
IR APYLINKIŲ ŽEMĖLAPIS

Piešė Jo nuolankysis tarnas
LANTE AK MAKA-ČI
Pagal originalą, pieštą
HAONGO AK SIŠE-ČU

ŠIE RAŠTAI – SLAPČIAUSIAS Raudonojo vienuolyno archyvas. Juose rasite pasakojimą apie Naondelį ir ilgą pirmųjų seserų kelionę į Menoso salą. Mūsų kelionę. Visa užrašėme savomis rankomis. Dalį – prieš pasiekdamos Menosą, kitką užfiksavome jau įkūrusios Raudonąjį vienuolyną. Didžiumai mūsų paslapčių nevalia iškeliauti kitapus saugių vienuolyno sienų. Žinios, užfiksuotos mūsų pasakojimuose, per daug pavojingos. Tačiau kronikoms nedera ir nugrimzti į užmarštį. Vienuolynas turi amžinai prisiminti, kokį kelią nuėjome, kad įsteigtume šią laisvą salą savo palikuonėms – vietą, kurioje moterys galėtų drauge dirbti ir mokytis. Tegu mūsų atminimas gyvuoja, kol stovės šių seserijų sienos. Pirmoji Motina Kabira, pabėgimo vedlė Klarasė, šventikė Garaja, tarnaitė ir antroji Motina Estegi, sapnų audėja Orseola, narsioji Sulani, pirmoji Rožė Daera ir prarastoji Iona.

KABIRA

NEDAUG KĄ MYLĖJAU ŠIAME – per ilgame – gyvenime. Du išdaviau. Vieną nužudžiau. Viena nuo manęs nusigrėžė. Vienas laikė savo rankose mano gyvybę. Mano praeityje nėra nieko gražaus. Nieko gero. Bet vis tiek prisiverčiu atsigręžti atgalios, į savo dienas Ohadine, atsiminti rūmus ir visa, kas juose įvyko.

Iš pradžių Ohadine jokių rūmų nebuvo. Stovėjo vien mano tėvo namas.

Mano šeima buvo turtinga. Mūsų ūkis senas ir iškilus, su prieskonių giraitė, keliais vaismedžių sodais ir plačiais kviečių, aguonų ir okarų laukais. Pats namas stūksojo kalno papėdėje, karščiausiais vidudieniais uolos apsaugojo nuo saulės, o žiemomis nuo liūčių. Sienos buvo be proto senos ir storos, akmenys ir molio, o nuo stogo terasos atsivėrė ištisos mylios mūsų ir kaimynų žemių, keli ūkiai, prieskonių giraitės ir Sakanujo upė, vingiuojanti į jūrą. Rytuose matyti kaminų dūmai – ten Karenokojos sostinė Arekas. Valdovo miestas. Giedrą dieną pietvakariuose galėjai įžiūrėti jūrą, nelyg miražas tviskančią sidabru.

Iskaną sutikau prieskonių turguje savo devynioliktais metais. Mes su seserimis Agina ir Lehana buvome iš turtingos šeimos, tad nieku būdu neprivalėjome pardavinėti cinamono žievės, etsės ir bao prieskonių. Tuo užsiėmė prievaizdas su savo pavaldinių būreliu, o juos sužiūrėjo mūsų tėvas ir brolis Tihė. Atsimenu, kaip virš Areko tekant saulei iš mūsų ūkio nuvingiavo procesija vežimų, kuriuose – maišai cinamono žievės ir bao prieskonių ir krūvos tviskančių etsių ankščių. Tėvas su Tihe jojo priešakyje, pasibalnoję išpuoselėtus žirgus, o abipus kiekvieno vežimo greta arklių ėjo po du samdinius – pademonstruoti tėvo galią ir apsisaugoti nuo plėšikų. Motina, seserys ir aš važiovome karietoje, karavano gale, nuo karščio dengė žalias šilko baldakimas. Pro aukso siūles sruvo maloni šiluma ir mes šnekučiavomės dardėdamos nelygiu keliu. Tai buvo pirmoji Lehanos kelionė į prieskonių turgų ir ji turėjo begales klausimų. Pusiaukelėje į miestą motina ištraukė garuose ruoštų minkštos tešlos virtinių su saldžiai užtaisyta kiauliena, šviežių datulių ir atšaldyto vandens, gardinto apelsiniais. Karietai įsprūdus į gilesnę kelio duobę, Lehana mėsos sultimis apsipykė naują geltoną šilko švarkelį ir Agina ją apibarė. Tai Agina išsiuvinėjo rankoves ir apykaklę apelsinų žiedais. Bet motina žvelgė į sužydėjusius okarų laukus ir nepaisė mergaičių pykčių. Staiga atsisuko į mane.

– Sutikau tavo tėvą žydynt okaroms. Per antrą pasimatymą dovanavo man vieną tų baltų žiedų, tad pagalvojau, kad turbūt yra labai neturtingas. Kiti jaunuoliai dovanavo merginoms išpuoselėtas orchidėjas ir brangius audinius arba auksakmenio ir sidabro papuošalus. Jis pasakė, kad primenu jam šilko švelnumo okaros žiedlapį. Labai drąsu merginai tarti šitokius žodžius! – motina nusijuokė.

Atsikandau virtinio ir nusišypsojau. Motina jau daugybę kartų pasakojo istoriją, kaip susipažino su tėvu. Tai viena mėgstamiausių mūsų istorijų. Jiedu susitiko prie šaltinėlio: mama kaip įpratusi ten sėmėsi vandenį, o tėvas jojo pro šalį iš Areko, kur pirkto naujų audinių savo ūkiui. Jis buvo vienintelis sūnus ir tėvo turto paveldėtojas, bet savo vardus jiedu su motina vienas kitam atskleidė tik susitikę trečiašyk.

– Išsyk pavergė mano širdį, – atsiduso motina. – Susitaičiau su mintimi, kad susisaistysiu su neturtingu jaunuoliu, nutariau, kad visai gerai bus ištekėti už poeto. O pasirodo, gavau...

Mes, trys seserys, įsiterpėme:

– ...ir pinigų, ir poeziją!

Motina šmaukštelėjo man per kelius pietų krepšio dangčiu.

– Kokios nepagarbios vištelės čiauškalės! – Bet šypsojosi, vis dar paskendusį prisiminimuose.

Galbūt kaip tik dėl tokių mamos kalbų sukurtos nuotaikos įvažiavusi į valdovo sodus išsyk atkreipiau dėmesį į Iskaną. Prieskonių prekybos metu valdovas atverdavo savo nepakartojamo grožio sodus žmonoms ir dukterims iš kilmingų šeimų. Vyrai, sūnūs ir darbininkai aukcionuose netoli uosto suplukę prekiaavo atsivežtais prieskoniais. Iš kaimyninių ir tolimiausių kraštų atplaukę pirkliai mokėjo valdovui didelių pinigų, idant leistų pirkti garsiųjų Karenokojos prieskonių. Svečiuose kraštuose mūsų prieskoniai buvo beprotiškai brangūs, kuo toliau pirkliais teko plaukti, tuo brangiau atsiėjo prieskoniai. Iš jų pragyveno visa šalis – ir valdovas.

Prie Kuždesių vartų, vedančių į valdovo sodus, sustojome valandėlę palaukti, kol iš kitų karietų išlips keleivės. Lehana

smalsiai persisvėrė pro karietos kraštą apžiūrėti kitų moterų, bet Agina tuojau pat ją įtraukė atgal.

– Šitaip kilmingos mergaitės nesielgia!

Lehana atsilošė karietoje sukryžiuvusi rankas ir suraukusi kaktą; motina tuojau pat pamokė:

– Raukydamasi iššvaistysi visą savo grožį.

Šitaip ji sakydavo nuo pat Lehanos gimimo, mat mergaitė buvo iš mūsų trijų gražiausia. Jos oda visad skaisti kaip rožių žiedlapiai, net visą dieną praleidus saulėkaitoje be plačiabrylės šiaudinės skrybėlės, net nusiverkus dėl kokios nors smulkmenos, kurios nedavė motina ar tėvas. Storos anglies juodumo garbanos apgaubė širdies formos veidą, plačias rudas akis – priešingai nei mano skysti plaukai. Aginos veidas – griežčiausias iš mūsų trijų, o rankos ir kojos stambios. Tėvas kartais juokaudavo, neva Agina – jo antrasis sūnus. Žinau, kad jis nesitaikė jos įžeisti, bet Aginą tokie žodžiai labai skaudino. Ji buvo geriausia iš mūsų trijų. Rūpinosi manimi, nors esu vyresnė, Lehana ir Tihe. Paruošdavo aukas protėviams, nors tai buvo mano kaip vyriausiosios dukters pareiga. Tačiau aš vis pamiršdavau, taigi Agina vietoj manęs leisdavosi niūriu keliu į pilkapį ir degino smilkalus bei tabaką, idant numaldytų protėvių dvasias. Vienintelė pareiga, kurios išties laikiausi – prižiūrėti upelę. Palaikiau aplink švarą, pašluodavau, tinkleliu išžvejodavau prikritusius lapus ar vabalus. Bet tik todėl, kad mano seserys ir brolis neišmanė upelės paslapčių.

Nebuvo reikalo svertis iš karietos – iš savo vietos puikiai viską mačiau. Iš karietų lipa moterys ir merginos, pasipuošusios prabangiais brangakmenių spalvų šilko švarkeliais, galvas svėrė į plaukus įpintos sidabro grandinės ir medalio-

nai. Keli jauni, žavingi dvariškiai išpuoselėtomis barzdelėmis, vaiskiai mėlynais marškiniais ir plazdančiomis baltomis kelnėmis padėjo damoms, o mažos mergaitės, tikriausiai valdovo sugulovių dukterys, sveikindamos viešnioms ant kaklo kabino gėlių vainikus. Vienas jaunuolis buvo visa galva aukštesnis už kitus. Iš sidabru siuvinėtos apykaklės supratau, kad jis užima aukštą padėtį dvare, šalia paties valdovo. Plaukai labai trumpi, o akys neįprastai tamsios. Kai privažiavome vartus, kaip tik šis jaunas vyras žengė prie mūsų karietos ir ištiesęs ranką padėjo motinai išlipti. Ši oriai nulenkusi galvą priėmė mergaičių vainiką, o jaunuolis nusilenkęs jai atsigrįžo į karietą. Į mane. Ištiesiau ranką ir jis ją suėmė. Jo delnas buvo sausas ir šiltas, ir be galo švelnus. Vaikinas man nusišypsojo: švystelėjo plačios, raudonos lūpos.

– Sveika atvykusi, Kabira ak Malik-čo.

Dar ir puikiausiai pasiruošęs. Bet, ko gero, nesunku nuspėti, kad paskui motiną iš karietos išlips vyriausioji duktė. O iš devynių sidabrinių motinos grandinėlių galėjai suprasti, kad priklausome čia giminei. Atsargiai nulipau žemyn, bet į jo šypseną neatsakiau. Nepridera. Jis nepaleido mano rankos.

– Iskanas ak Honta-če jūsų paslaugoms. Kviečiu atsigai-vinti prie tvenkinio. Tikriausiai per ilgą kelionę sušilote.

Vaikinas nusilenkė ir paleido mano ranką. Nieko netardamas išlaipino Aginą, bet išžengus Lehanai, nužvelgė jos plaukus, odą. Akis.

– Eime, Lehana. – Paėmiau seserį už rankos. – Tvenkinys ana ten. – Nenorėjau pasirodyti įžūli, tad nusilenkiau Iskanui. – Če.

Jis toliau šypsojosi, tarytum kiaurai mane permatydamas.

Nusitempiau Aginą su Lehana. Lehana dairėsi ir rijo viską akimis. Išsipuošusias moteris. Sodų takelius, nubarstytus

sraigų kiautų šukėmis. Vazonus su kvepiančiomis gėlėmis, tarp kurių skraidžiojo didžiuliai sulig delnu drugeliai. Aplinkui čiurleno skaidraus krištolinio vandens fontanai, šešėlių metė didžiulių medžių – raivių – šakos. Motina nusekė mus per sodą, maloniai linksėdama kitoms harikų motinoms, vedančioms dukteris takeliais; man dingtelėjo, kad su savo spalvotais šilko švarkeliais atrodome kaip drugeliai.

Staiga parkas išplatėjo ir prieš akis atsivėrė rūmai ir perlamutrinis tvenkinys jų papėdėje. Lehana sustojo išpūtusi akis.

– Nenumaniau, kad rūmai šitokio dydžio, – sukuždėjo be žado.

Valdovo rūmai – didžiausias pastatas Karenokojoje, niekas nevaliotų įsivaizduoti nieko didingiau. Dviejų aukštų pastatas driekėsi per visą šiaurinę sodo dalį. Visoje šalyje tik šie rūmai buvo pastatyti iš raudono marmuro, atgabento iš Karenokijos gilumos. Stogo čerpės juodos, o į rūmus iš sodų vedė plačios arkinės dvivėrės durys su meistriškais aukso raižiniais. Rūmuose gyveno valdovas, jo žmonos, sugulovės, visi šimtas jo vaikų ir apie šimtą dvarininkų. Iš miesto gilumos rūmų nesimatė, todėl didžiama gyventojų tebuvo matę jų stogą ir nenutuokė, kaip atrodo pats pastatas.

Rūmai, kiek girdėjau, tebestovi ir dabar. Bet, žinoma, tušti ir apleisti.

Aplink tvenkinį stovėjo ilgi stalai, nukloti aukso gijomis siuvinėtu damastu, o ant jų išrikiuoti indai, kupini atvėsintų vaisių, ašočiai ledinės žaliosios arbatos, lėkštės cukruotų žiedlapių ir medumi žvilgančių pyragaičių. Lehana tik dairėsi į rūmus ir nuostabųjį parką, nevaliodama nė kąsnio praryti, bet mudvi su Agina šio to paragavome. Motina su keliomis drau-

gėmis plepėjo, susėdusios ant suoliuko po palisandamedžiu, o mažos mergaitės nešiojo taures su gaiviaisiais gėrimais. Staiga pastebėjau, kad prie Lehanos, besidairančios į rūmus, priėjo aukštas jaunuolis mėlynais ir baltais drabužiais. Tai Iskanas, tas įžūlokas vaikinys, pasitikęs mus prie vartų. Pirštu į kažką parodė ir Lehana susižavėjusi nusijuokė. Motina suraukė antakius, o mudvi su Agina abi atsidusome.

– Aš ja pasirūpinsiu, – tariau ir nuskubėjau pas Lehaną.

– Žiūrėk, Kabira, ten valdovės kambariai! – pasitiko mane sesuo. – Iskanas gyvena rūmuose. Sutinka valdovą beveik kasdien!

Iskanas šypsodamasis žvelgė į jos užsidegusį veidą. Ar tas vyrukas kada nors liausis šypsojėsis?

– Gal galėčiau aprodyti jums rūmus? Deja, į antrą aukštą patekti galima tik valdovui ir jo šeimai, bet ir pirmajame yra daugybė gražių kambarių.

– Kabira, būk gera, galim? – Lehana iš to jaudulio veik šokinėjo. Ramindama spustelėjau jai petį ir ji, regis, prisiminė, kaip dera elgtis harikai. Sustingo ir nudelbė žvilgsnį į žemę.

– Labai miela, kad pasiūlėte, čė. Bet dvi netekėjusios merginos... – nutrūkusi mintis nuslydo į sodo smėliuką. Neturėčiau jam priminti, kas mums pridera ir kas ne.

Jis apstulbęs pervėrė mane plačiomis rudomis akimis.

– Jokiu būdu nesvajočiau vestis jūsų vienu! Mus, savaime suprantama, lydės mano auklė.

Lehana dirstelėjo į mane iš po tankių antakių. Suspaudusi lūpas pažvelgiau į Iskaną – vaikino akys žaismingai žybčiojo. Jis juokiasi iš manęs!

– Ką gi, gerai. Eime, Lehana.

Jos gyvena pasaulyje, kurį valdo vyrai. Bet niekam nelemta valdyti amžinai. Ohadino rūmuose moterys turi tik vieną pareigą – paklusti. Visos privalo pildyti kiekvieną savo pono užgaidą, mat jis turi siaubingų slaptų galių. Tačiau moterys irgi turi galių. Viena geba gydyti. Kita – valdyti sapnus. Viena jų – karė. O dar kita regi ateitį.

Seserys įkalintos hareme, kurį valdo pavojingas despotas, iš tamsiosios magijos šaltinio semiantis gyvenimo ir mirties galias. Atėjo metas pasipriešinti, susivienyti ir pabėgti. Tačiau ši kelionė be proto daug kainuos – ir toms, kurios pabėgs, ir toms, kurios liks.

Iš skirtingų perspektyvų pasakojama ryški ir kvapą gniaužianti istorija atskleis, kokią siaubingą prievartą ir priespaudą moterims teko išgyventi, kad galų gale iškiltų idiliškasis Raudonasis vienuolynas. Kai mėnesiena suspindės raudonai, jos atkeršys.

„Nepamirštamas, hipnotizuojantis feminizmo epas.“

The Bookseller

Maria Turtschaninoff gimė 1977 metais, jau būdama penkerių pradėjo rašyti pasakas, o dabar yra sukūrusi daugybę knygų apie magiškus pasaulius. Autorė pelnė Švedijos YLE literatūros premiją ir buvo dusyk apdovanota „Svenska litteratursällskapet“ premija. 2017 metais rašytoja nominuota Astridos Lindgren apdovanojimui ir „CILIP Carnegie“ medaliui. „Naondelis“ – antroji „Raudonojo vienuolyno“ trilogijos dalis. Serija išversta į daugiau nei 29 kalbas, o teises ekranizuoti kūrinį įsigijo „The Bureau“.

